

Asia: VM107:00/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtiokonttorista annetun lain ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Kysymykset

Huomionne analysointi- ja raportointipalveluihin ja siinä käytettäviin tietoihin liittyen:

Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ehdotettujen lakien piiriin kuuluvat tiedot

Hallituksen esityksessä suljetaan lakien soveltamisalan ulkopuolelle viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), jäljempänä julkisuuslain, 24.1 §:n 2, 5, 7 – 11 kohdissa tarkoitetut tiedot. Traficom pitää tärkeänä, että muun muassa Traficomissa toimivan Kyberturvallisuuskeskuksen taktisia ja teknisiä menetelmiä ja suunnitelmia koskevia tietoja sisältävät asiakirjat jätetään soveltamisalan ulkopuolelle. Jos katsotaan, että nämä asiakirjat kuuluvat julkisuuslain 24.1 §:n 9 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin, on tärkeää, että vähintäänkin hallituksen esityksen perusteluissa avataan tarkemmin, mitä tarkoitetaan asiakirjoilla, jotka koskevat valtion turvallisuuden ylläpitämistä.

Hallituksen esityksen perusteluosuudessa todetaan (s. 9), että käsiteltävät tiedot ovat korkeintaan suojaustason IV:n mukaisia tietoja. Traficomien käsityksen mukaan ehdotettu julkisuuslakiviittaukseen perustuva raja ei turvaa riittävällä tavalla sitä, että käsittelyyn päätyisi korkeintaan suojaustason IV mukaisia tietoja, kuten perusteluissa annetaan ymmärtää. On otettava huomioon, että jopa henkilön virkanimike, paikkatieto tai muu vastaava voi olla tilanteesta riippuen salassapidettävä. Analysointi- ja raportointipalvelun ulkopuolelle jäävien tietojen määrittelyn olisi oltava hallituksen esitysluonnoksessa esitettyä huomattavasti tarkempi.

Palvelujen turvallisuusarviointi

Hallituksen esitysluonnoksessa sivutaan palvelujen turvallisuusarviointia vain hyvin yleisillä kommentteilla. Sivulla 9 todetaan, että "Palveluille tehdään myös tietoturvallisuusarviointi ja -hyväksyntä tietosuojan edellyttämän osoitusvelvollisuuden toteuttamiseksi" ja sivulla 12 "Alustaratkaisussa noudatetaan tietosuoja- ja tietoturva vaatimuksia sekä valtionhallinnon ohjeita ja määräyksiä tietoturvallisesta tietojen käsittelystä". Traficom ei pidä hallituksen esitystä näiltä osin riittävän selkeänä, vaan katsoo, että olisi nimenomaisesti edellytettävä viranomaisen tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetun lain mukaista hyväksyntäauditointia ja todistusta, jonka kautta tiedon luovuttaja voi varmistua luovuttamiensa tietojen turvallisesta käsittelystä.

Tietojen kasautumisvaikutusten arviointi

Hallituksen esityksen perusteluosuudessa todetaan sivulla 9, että "Luovutettavat tiedot käydään läpi yhdessä luovuttajan ja vastaanottajan kanssa. Luovuttaja vastaa tietojen luovutuksesta rajapinnan avulla. Yksityiskohtainen läpikäynti on tarpeen erityisesti turvallisuussektorin eli Rikosseuraamuslaitoksen, Rajavartiolaitoksen, suojelupoliisin, poliisin, maahanmuuttohallinnon, pelastustoimen ja hätäkeskustoimialan, siviilikriisinhallinnan, Puolustusvoimien ja Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tietojen kasautumisvaikutusten osalta."

Traficom pitää välttämättömänä, että tällainen yksityiskohtainen läpikäynti toteutetaan myös Kyberturvallisuuskeskuksen kanssa. Lisäksi, kasautumisvaikutuksiin liittyviä ongelmia voi nousta esiin myös muiden luovutettavien tietojen osalta, kun järjestelmän määrittely etenee. Perusteluihin olisi sen vuoksi hyvä lisätä maininta siitä, että ennen järjestelmän käyttöönottoa kasaantumisvaikutukset käydään läpi ja arvioidaan yhdessä turvallisuussektorin lisäksi myös muiden tiedon luovuttajien kanssa.

Salassa pidettävien tietojen saantioikeuden arviointi

Hallituksen esitysluonnoksessa annetaan sekä Valtiokonttorille että Palvelukeskukselle oikeus saada esityksessä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi salassapitosäännösten estämättä välttämättömät tiedot. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 13/2017 vp, s. 5 ja PeVL 3/2017 vp, s. 5). Silloin, kun salassa pidettävän tiedon saantioikeudesta säädetään, on kiinnitettävä huomiota säännöksen tarkkarajaisuuteen. Traficomien käsityksen mukaan hallituksen esitysluonnoksessa ei perustella riittävästi sitä, miksi salassa pidettävät tiedot ovat välttämättömiä. Hallituksen esityksessä ei myöskään tarkemmin ilmene, mitä nämä salassa pidettävät tiedot voisivat olla ja mikä merkitys analysointi- ja raportointipalvelulle olisi niiden käsittelystä tai käsittelemättä jättämisestä.

Huomionne Valtiokonttoria koskevaan lakiin ehdotetuista muutoksista:

Ks. analysointi- ja raportointipalvelujen osalta esitetyt huomiot.

Huomionne palvelukeskusta koskevaan lakiin ehdotetuista muutoksista:

Ks. analysointi- ja raportointipalvelujen osalta esitetyt huomiot.

Huomionne rekisterinpitäjyydestä analysointi- ja raportointipalveluissa sekä yhteisrekisterinpitäjyydestä valtion talous- ja henkilöstöhallinnon tietojen osalta:

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamista koskevassa luonnoksessa todetaan 1a §:ssä talous- ja henkilöstöhallinnon tietojen yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako. Käytännössä pykälässä todetaan palvelukeskuksen vastuut, mutta ei määritellä asiakasorganisaatioiden vastuuta siten kuin pykäkohtaisissa perusteluissa ne todetaan. Koska pykälän tarkoituksena on määrittää yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako, olisi pykälään tuotava keskeisimmät asiakasorganisaatioiden vastuut, muun ohella rekisteröityjen oikeuksien toteuttaminen, joka jäisi lain muuttamista koskevan esitysluonnoksen mukaan asiakasorganisaatioiden vastuulle.

Muut huomiot:**Muita huomioitane aiheeseen liittyen:**

Voimaantuloaika: Hallituksen esitysluonnoksesta ei ilmene, milloin lait olisi tarkoitus saattaa voimaan. Traficom korostaa, että Valtiokonttorin ja Palvelukeskuksen järjestelmät, joissa tietoja käsitellään ja säilytetään olisi ensin auditoitava, ja tämän jälkeen tulokset, riskit ja hallintatoimet saatettava avoimesti ja läpinäkyvästi valtion virastojen turvallisuustoimintojen saataville ennen järjestelmien käyttöönottoa. Tälle prosessille on varattava riittävä aika.

Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) on tarkastellut lausuntoa sekä viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetussa laissa (1406/2011) tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena että usealla eri paikkakunnalla toimivana hiukan alle 1000 henkilöä työllistävänä valtion virastona. Traficomia ei ole hallituksen esityksen valmistelussa aiemmin kuultu.

Metsälampi Susanna
Liikenne- ja viestintävirasto